

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ГО «МІЖНАРОДНА АКАДЕМІЯ
ОСВІТИ І НАУКИ»

ВГО «НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК
ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ»

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЛУЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра теорії і практики іноземних мов та
методики викладання

Кафедра іноземної та української філології

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ

Матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної конференції
здобувачів вищої освіти та молодих вчених

Рівне, 20 травня 2025

УДК 81'243
А 43

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

МИХАЛЬЧУК Наталія Олександрівна – доктор психологічних наук, професор кафедри теорії і практики іноземних мов та методики викладання (Рівненський державний гуманітарний університет).

Заступники головного редактора:

БИГУНОВ Дмитро Олександрович – кандидат психологічних наук, доцент кафедри теорії і практики іноземних мов та методики викладання (Рівненський державний гуманітарний університет);

ІВАШКЕВИЧ Ернест Едуардович – кандидат психологічних наук, доцент кафедри теорії і практики іноземних мов та методики викладання (Рівненський державний гуманітарний університет).

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

ПАВЕЛКІВ Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор, академік Академії наук Вищої школи України, в.о. ректора Рівненського державного гуманітарного університету;

НИКОЛАЙЧУК Галина Іванівна – кандидат педагогічних наук, професор, декан філологічного факультету (Рівненський державний гуманітарний університет);

ГЕРАСИМЧУК Галина Андріївна – кандидат технічних наук, доцент, декан факультету цифрових, освітніх та соціальних технологій Луцького національного технічного університету;

БЕЗКОРОВАЙНА Ольга Володимирівна – доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри теорії і практики іноземних мов та методики викладання (Рівненський державний гуманітарний університет);

МАРТИНЮК Алла Петрівна – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри іноземної та української філології (Луцький національний технічний університет);

ГУБІНА Алла Михайлівна – кандидат психологічних наук, доцент кафедри іноземної та української філології (Луцький національний технічний університет);

КАЛІНІЧЕНКО Михайло Михайлович – кандидат філологічних наук, доцент кафедри романо-германської філології (Рівненський державний гуманітарний університет).

Актуальні проблеми сучасної іноземної філології: матеріали VI Всеукр. наук.-практ. конф. здобувачів вищ. освіти та молодих вчених, м. Рівне, 20 трав. 2025 р. Рівне, 2025. 155, [2]с.

Затверджено вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 6 від 29.05.2025 р.).

До збірника увійшли матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти та молодих вчених «Актуальні проблеми сучасної іноземної філології», присвячені актуальним напрямкам досліджень у галузі філології та методики викладання мов. Матеріали збірника можуть бути корисними для науковців, дослідників, лінгвістів, аспірантів, пошукувачів, викладачів та студентів вищих мовних навчальних закладів.

Відповідальність за достовірність викладеного матеріалу, відсутність плагіату і коректність висновків, правильність цитування наукових джерел і посилання на них несе автор і науковий керівник. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії.

Анастасія Жуковська

Рівненській державний гуманітарний університет, м. Рівне

Науковий керівник: канд. філол. наук, доц. С.М. Нестерук

ЖАНРОВІ ОСОБЛИВОСТІ ГЕРОЇЧНОГО ФЕНТЕЗІ

У сучасному літературознавстві жанр фентезі набуває дедалі більшої наукової уваги, оскільки виступає не лише формою художньої творчості, а й засобом осмислення ключових морально-етичних, соціокультурних і філософських проблем.

Для кращого розуміння нагадаємо основні літературознавчі категорії.

Жанр (фр. *genre*, від лат. *genus*: рід, плем'я) – тематичний, технічно усталений тип художньої творчості, специфічний для кожного різновиду мистецтва, які визначається своєрідністю зображення. (Ковалів, 2007)

Літературний жанр (фр. *genre* рід) – один із головних елементів систематизації літературного матеріалу, літературного твору, класифікує літературні твори за їх типами творів. (Ковалів, 2007)

Фентезі (від англ. *fantasy*) це форма художньої літератури, що характеризується зображенням неможливого, зокрема надприродних явищ, магії та альтернативних реальностей. (Todorov, 1970; Attebery, 2022)

Героїчне фентезі – це піджанр фантастичної літератури, у якому центральне місце займає історія про героя (або групу героїв), що долає масштабні перешкоди, вступає в боротьбу зі злом і здійснює шлях трансформації в умовах вигаданого світу, насиченого магією, міфологічними істотами та надприродними елементами. (Todorov, 1970; Attebery, 2022)

Серед численних підходів до визначення жанру особливо впливовим є концепт «нечіткої множини» (*fuzzy set*), запропонований Браяном Аттебері. На його думку, фентезі формується навколо ядра парадигматичних творів, насамперед трилогії “The Lord of the Rings” Дж. Р. Р. Толкіна. Тексти, що нагадують цей канонічний зразок за структурою, тематикою чи емоційним впливом, сприймаються як представники жанру. (Attebery, 2022)

Значення також має підхід Цветана Тодорова, який у праці “The Fantastic” (1970) визначає фантастичне як мить сумніву персонажа між раціональним і надприродним поясненням подій. За цією класифікацією, якщо надприродне пояснюється природними законами – маємо справу з химерним, якщо ж – не піддається раціоналізації – це чудесне. (Todorov, 1970).

Фентезі, як літературний жанр, почав формуватися в кінці XIX – на початку XX століття, коли автори почали використовувати елементи надприродного для створення альтернативних світів та фентезійних наративів. Важливу роль у становленні жанру відіграли “Phantastes” Джорджа Макдональда, “The Well at the World’s End” Вільяма Морріса та “The King of Elfland’s Daughter” Лорда Дансені. Однак справжній «бум» жанр пережив у середині XX століття завдяки творчості Дж. Р. Р. Толкіна. Його трилогія «Володар Перснів» (1954–1955) стала канонічним текстом фентезі, встановивши нові жанрові конвенції, зокрема створення детально прописаних вигаданих світів та архетипних сюжетів, як, наприклад, боротьба між добром і злом.

Фентезі має численні піджанри, й межі між цими піджанрами часто є розмитими. Важливою рисою сучасного фентезі є його здатність адаптуватися до змінних соціокультурних контекстів, що дозволяє жанру постійно розвиватися та освоювати нові аудиторії. Жанр фентезі залишається предметом постійних дискусій щодо чітких визначень й меж. У літературознавчих теоріях поняття «фантастики» часто виходить за межі жанру фентезі в його вузькому розумінні. Зокрема, за Цветаном Тодоровим, фантастичний режим (англ. “fantastic mode”) включає три основні піджанри: справжнє фантастичне (невирішене), чарівне та моторошне, що визначаються реакцією читача на надприродний елемент у тексті.

За його визначенням, фантастика перебуває в зоні невизначеності між раціональним і містичним поясненням подій.

З точки зору Браяна Атебері, фентезі можна трактувати як одночасно формулу й режим: це масово виготовлена «втіха бажань» з типовими тропами (маги, дракони, мечі тощо). Атебері розрізняє два основних типи фентезі: «формулярну» фентезі, що використовує стандартні тропи, і більш «сучасний» режим, що експериментує зі стилем і підриває очікування читачів. (Todorov, 1970; Attebery, 2022)

Таким чином, сучасна класифікація фентезі враховує ці ідеї, розрізняючи піджанри, такі як «епічне», «низьке» і «міське» фентезі, що відображають різні підходи до жанру.

Зупинимось на основних піджанрах фентезі:

1. Високе (епічне) фентезі: цей піджанр характеризується дією, що розгортається в повністю уявленому «другому світі», де створено розгорнуту систему світобудови. Сюжети епічної фентезі масштабні й піднесені, часто включають катастрофічні події, долі цілих королівств або світів, а також битви Добра і Зла, що завершаються тріумфом благородних героїв. Типові ознаки цього піджанру включають магічні раси, артефакти, героїчний подвиг і довгі «героїчні подорожі». Як класичні приклади можна назвати «Володаря Перснів» Дж. Р. Р. Толкіна або «Колесо Часу» Роберта Джордана, твори, що задають стандартні риси піджанру. Високо фентезійні романи зазвичай створюють детально спроектовані альтернативні світи, часто з середньовічно-феодалним устроєм. Формулярна фентезі в цій традиції використовує постійні тропи, такі як магія, мечі, дракони, у схемі «добро проти зла», що є характерним для цього виду фентезі.

2. Низьке фентезі: піджанр відрізняється тим, що події розгортаються в реальному світі або в реалістично сприйнятому середовищі, де магія чи інші надприродні елементи втручаються в знайомий для читача контекст. Сюжети низької фентезі часто мають поміркованіший тон і складніші моральні відтінки, де суперництво між добром і злом не є таким чітким. Персонажі тут менш героїчні, а події наближені до повсякденного життя. Прикладом є твори, в яких використовуються «портальні» мотиви або сучасний сеттинг, наприклад, повість Стівена Дональдсона «Хроніки Томаса Ковенанта», де герой із нашого світу потрапляє в похмурий магічний світ. Часто до цього піджанру відносять магічний реалізм, містику або інші історії з елементами фантастики.

3. Міське фентезі: Цей піджанр є новітнім і з'явився як поєднання традиційних фентезійних мотивів із сучасним або урбаністичним середовищем. Дія таких творів зазвичай відбувається в великому місті або сучасній цивілізації, в якій присутність надприродного змінює повсякденне життя персонажів. Міське фентезі часто поєднує елементи традиційного фентезі з трилером або жахами, звертаючись до читача іронічно та реалістично. Типовими прикладами є твори, де магічний світ тісно переплітається з сучасним містом, як у серії романів Дж. К. Роулінг про Гаррі Поттера або в новелах Ніла Геймана «Нікчемний світ». Магія в цьому піджанрі не є всесильною, а часто прихована серед звичайних людей.

Витоки героїчного фентезі знаходяться в епічній поезії, міфах, легендах та середньовічних романах. Дж. Р. Р. Толкін (J.R.R. Tolkien) та його «Володар Перснів» ("The Lord of the Rings") є одним із головних прикладів і вважається батьком жанру сучасного фентезі.

Загальні характеристики героїчного фентезі:

Сеттинг (Setting): дія відбувається в цілком вигаданому світі, який є дуже важливим для автора і читачів. Зазвичай «вторинний світ» відрізняється від нашої первинної реальності. Сеттинг відіграє ключову роль, сприяючи розвитку персонажів.

Наявність неможливого/надприродного: героїчне фентезі містить щось нереальне, неможливе або те, чого не існує в нашому світі. У високому фентезі «порушення реальності» присутнє, але часто замінюється новими законами, які є фантастичними, але діють послідовно в межах вигаданого світу. Наприклад, магічні системи можуть мати

об'єктивні правила, хоча їхні ефекти можуть бути пов'язані з емоціями або суб'єктивним принципом.

Конфлікт: історії часто зосереджені на великих конфліктах, що впливають на долю вигаданих світів.

Персонажі: характерні елементи включають звичайного протагоніста та надзвичайних другорядних персонажів.

Типи жанрових особистостей у героїчному фентезі. Центральний герой – архетип героя, що проходить випробування, виконує квест, уособлює моральні цінності. Антагоніст – жанрова опозиція герою, часто втілює зло або хаос, створює конфлікт. Ментор і супутники – другорядні персонажі, що підтримують героя, допомагають у розвитку сюжету. Гендерні аспекти – жінки-героїні, воїтельки, чаклунки розширення традиційних архетипів

Моральні цінності: часто присутній акцент на моральних цінностях.

Складність світу (Worldbuilding): Епічне фентезі, особливо сучасне, відзначається детальним опрацюванням світу (“worldbuilding”). Це включає створення мов, культур, історії, географії, магічних систем та нелюдських рас. Наприклад, мови можуть мати різну морфологію, культури можуть бути натхненні реальними світовими культурами (як Полінезія, Росія, Латинська Америка в Stormlight Archive), а магія може бути заснована на філософських концепціях (як теорія форм Платона для царств у Stormlight Archive).

Структура: поширеною формою є «квест-фентезі», де сюжет будується навколо якогось пошуку. Існують різні категорії фантастичних текстів залежно від того, як фантастичне потрапляє у світ: портал-квест (герой з нашого світу потрапляє у фантастичний), імерсивне (дія повністю відбувається у фантастичному світі), інтрузивне (фантастичне вторгається в наш світ) та лімінальне (фантастичне залишається двозначним). Високе фентезі часто належить до імерсивного типу або поєднує елементи портал-квесту та імерсивного. Серед провідних авторів, що зробили внесок у становлення та розвиток цього напрямку, варто згадати низку ключових імен. Зокрема, **Дж. Р. Р. Толкін** (J. R. R. Tolkien) в трилогії “The Lord of the Rings” (1954–1955) започаткував естетичні й тематичні канони жанру: епічний конфлікт між добром і злом, наявність великого героїчного шляху, створення цілісного вторинного світу з розвинутою мовою, міфологією та історією.

Джордж Р. Р. Мартін (George R. R. Martin), автор епічного циклу “A Song of Ice and Fire”, здійснив суттєву переоцінку жанрових кліше, впровадивши політичний реалізм, багатоплановість персонажів та концепцію моральної неоднозначності. Його наратив позначений впливом історичних подій і гуманістичних концептів, що виводить героїчне фентезі на новий рівень складності та соціальної критики.

Брендон Сандерсон (Brandon Sanderson), автор серії “Mistborn і The Stormlight Archive”, відомий глибоким світобудуванням та розробкою логічно вмотивованих магічних систем. Його твори репрезентують сучасну форму героїчного фентезі, де поруч із масштабністю оповіді існує складна моральна ієрархія.

Сара Дж. Маас (Sarah J. Maas), авторка циклу “Throne of Glass”, репрезентує сучасну хвилю героїчного фентезі, орієнтованого як на підліткову, так і на дорослу аудиторію. Маас вдало поєднує традиційні елементи жанру – шлях героя, магічний світ, боротьбу зі злом – з акцентом на внутрішній розвиток персонажів, романтичні лінії та феміністичну перспективу. Її твори вирізняються інтенсивною емоційністю й актуалізацією тем ідентичності, втрат, свободи вибору. Маас адаптує класичну модель героїчного фентезі до запитів сучасного читача.

Героїчне фентезі жанр із глибокими міфологічними коренями та багатою жанровою структурою. Його персонажі виконують ключові функції, уособлюючи культурні цінності та ідеології. Дослідження типології героїв і впливу авторського підходу допомагає краще розуміти жанрові трансформації та соціокультурні контексти. Подальші дослідження сприятимуть розвитку теорії фентезі та її практичному застосуванню.

ЛІТЕРАТУРА

1. Літературознавча енциклопедія: У двох томах. Т. 1 / Авт.-уклад. Ю. І. Ковалів. К: ВЦ «Академія», 2007. С. 364
2. Angelskår, S. (2005). Policing fantasy: Problems of genre in fantasy literature. Master's thesis, The University of Oslo. URL: <http://urn.nb.no/URN:NBN:no-12249>
3. Attebery, B. (2022). Fantasy: How it works. Oxford University Press. 198 p.
4. Boucher, G. M. (2024). The specificity of fantasy and the “affective novum”: A theory of a core subset of fantasy literature. *Literature*, 4(2), 101-121.
5. Burns, L. L. (1980). High fantasy: a definition. University of Missouri – Columbia.
6. Donaldson, S. R. (1986). Epic fantasy in the modern world: A few observations. Kent State University Libraries.
7. Duroň, J. (2024). Evolution of epic fantasy worldbuilding: Contrastive analysis of Middle-Earth and Roshar [Bachelor's thesis, Palacký University Olomouc]. Faculty of Arts, Department of English and American Studies.
8. Henson, L. (2020). From the shadows: Setting as an expression of character development in the epic fantasy genre [Senior thesis, Liberty University].
9. Łaskiewicz, W. (2024). Abandoning the quest? High/epic fantasy and the challenges of the Anthropocene. *Atlantis: Journal of the Spanish Association of Anglo-American Studies*, 46(1), 131-148.
10. Long, S. S. (2011). Defining fantasy.
11. Prasannan, M. (2018). Fantasy literature and Tolkien's theory on fantasies.
12. Todorov, T. (1970). Introducción a la literatura fantástica. Ediciones Martínez Roca.
13. Vike, M. (2009). The familiar and the fantastic: A study of contemporary high fantasy in George R. R. Martin's *A Song of Ice and Fire* and Steven Erikson's *Malazan Book of the Fallen* [Master's thesis, University of Bergen].
14. Ward, A. (2011). Realising the dream: The story of epic fantasy [Doctoral dissertation, Flinders University].
15. Wise, D. W. (2020). On ways of studying Tolkien: Notes toward a better (epic) fantasy criticism. *Journal of Tolkien Research*, 9(1), Article 2.
16. Zgorzelski, A. (1972). Understanding fantasy. *Zagadnienia Rodzajów Literackich*, 14(2). P. 103-109.
17. Zorčec, K. (2021). Form as problem: Style, literariness and translation of high fantasy fiction [Master's thesis, University of Zagreb, Faculty of Humanities and Social Sciences].

ЗМІСТ

Секція 1. Фонетична, лексична та граматична системи мови і методи їх досліджень.....	3
Яна Боднар.....	3
Олександра Жавко	6
Олена Жолобчук	8
Карина Зелінська.....	11
Daryna Kalish, Yana Voitovych.....	13
Інна Ковальчук, Яна Боднар	15
Поліна Мільнічук.....	18
Дарія Нагорна.....	20
Дарина Терета	22
Секція 2. Міжкультурна комунікація в аспекті сучасних лінгвістичних досліджень	24
Alvina Alyieva, Ielyzaveta Matat-Vikhlyantseva.....	24
Секція 3. Теорія і практика перекладу	26
Денис Біляк.....	26
Наталія Захарчук.....	28
Данило Михальчук	30
Данило Тарасюк.....	32
Софія Томчук	34
Секція 4. Актуальні проблеми літературознавства, психолінгвістики і сучасної психологічної практики	39
Тетяна Гаврилюк.....	39
Дарина Джуган.....	41
Марія Дзюба	44
Анастасія Жуковська	46
Інна Ковальчук.....	50
Анастасія Левицька	52
Павло Пшонік.....	54
Юлія Сичевська	56
Віолетта Солончук.....	59
Секція 5. Новітні методики навчання іноземних мов.....	61
Ганна Андрощук	61
Олександр Антонюк	63
Андрій Бриковець	65
Катерина Василюк, Марина Богачик	67
Мирослава Вишневіч	69
Ілона Гаврилович	71
Ілона Генік.....	74

Владислава Герук.....	77
Тетяна Головенко.....	80
Софія Гудовсек	82
Юлія Демчук	84
Мирослава Денисюк.....	86
Інна Дорошко	89
Іванна Жабчик.....	91
Серафіма Захарченко.....	93
Карина Каплюк	96
Світлана Кирилюк	97
Леся Корольчук.....	100
Anastasiia Koulyk.....	102
Олег Леоновець, Ольга Безкоровайна	104
Єлизавета Люклянчук	109
Інна Міщук, Аліна Задорожна.....	112
Богдана Мовчан	114
Дана Мучак.....	117
Анастасія Неродик.....	119
Лілія Нечипорук.....	121
Софія Нікіфорова, Олена Касаткіна-Кубишкіна	123
Юрій Парета	126
Тетяна Пелишок.....	129
Людмила Петрусь	131
Яна Пишняк, Ольга Безкоровайна	134
Uliana Polikovska.....	136
Софія Романович	138
Олександр Руденко, Ірина Забіяка.....	140
Олеся Савюк.....	143
Ілона Семенюк	146
Анна Тригуба	147
Анастасія Федорук.....	150
Dariia Yakovenko	152